

Elvis Presley (8 stycznia 1935 w Tupelo - 16 sierpnia 1977 w Memphis)

*Ten król pop-muzyki z Tupelo, Mississippi,
był legendą na długo przed czasami hippie,
śpiewał "Don't Be Cruel"
jak nikt w świecie czule,
mówią, umarł... a śpiewa, że krew w żyłach kipi.*

(ebs)

Elvis Presley - amerykański piosenkarz i aktor. Jedną z ważniejszych ikon popkultury XX wieku, znany powszechnie jako Elvis, często nazywany "The King of Rock and Roll", "Królem Rock and Rolla", lub po prostu "The King".

<https://www.youtube.com/watch?v=OSeyfWTLnWg>

Urodził się 8 stycznia 1935 roku w Tupelo w stanie Missisipi jako Elvis Aaron Presley, syn Gladys Love Presley i Vernona Presleya. Urodził się jako bliźniak jednojajowy - jego brat Jesse Garon Presley urodził się martwy, 35 minut przed Presleyem. Poród nastąpił w małym, dwupokojowym domu zbudowanym przez Vernona z powodu zbliżających się narodzin. Mały Elvis razem z rodziną chodził do kościoła Zborów Bożych, co było jego pierwszą muzyczną inspiracją.

Przodkowie Elvisa pochodzili w większości z Europy. Jego matka była częściowo szkockiego, francusko-normandzkiego i (po praprababce) czerokeskiego pochodzenia, a ojciec pochodzenia szkocko-niemieckiego.

W 1941 Elvis rozpoczął szkołę, gdzie oceniano go jako "średniego". Jego nauczyciel zachęcił go do wzięcia udziału w konkursie piosenki po tym, jak zaśpiewał utwór "Old Shep" podczas porannych modlitw. Konkurs odbył się 3 października 1945, gdzie Elvis przebrany za kowboja zaśpiewał tę samą piosenkę i zajął piąte miejsce.

W 1948 rodzina przeniosła się do Memphis. Elvis uczęszczał do *Humes High School*. Gdy nauczyciel muzyki powiedział mu, że nie ma talentu do muzyki, następnego dnia Elvis przyniósł do szkoły gitarę i zaśpiewał utwór "Keep Them Cold Icy Fingers Off Me", żeby udowodnić mu, że się myli. Zazwyczaj Elvis był zbyt nieśmiały, żeby występować przed innymi. W 1950 roku zaczął regularnie grać na gitarze pod nadzorem jego sąsiada Jesse Lee Densona.

Karierę rozpoczął w 1954 pracując z właścicielem wytwórni Sun Records, Samem Phillipsem, który chciał udostępnić muzykę Afroamerykanów szerszej grupie słuchaczy. Sesja nagraniowa odbyła się 5 lipca i była bezowocna aż do późnego wieczoru. Na chwilę przed końcem nagrania Elvis wziął gitarę i zagrał utwór Arthura Crudupa "That's All Right". Trzy dni później DJ Dewey Phillips puścił ten utwór w swoim programie *Red, Hot, and Blue*. Słuchacze dzwonili do studia, żeby dowiedzieć się, kto jest wykonawcą piosenki. Podczas wywiadu na żywo z Elvisem Sam Phillips zapytał go, do jakiego liceum uczęszczał w celu ustalenia jego koloru skóry dla wielu słuchaczy, którzy uważali, że tak może zaśpiewać tylko piosenkarz czarnoskóry.

W miarę jak Elvis koncertował, a jego utwory były pozytywnie odbierane, stał się popularny pomiędzy Tennessee a zachodnim Teksasem.

10 stycznia 1956 stworzył swoje pierwsze nagrania dla RCA w Nashville. 2 lipca 1956 nagrał utwory "Hound Dog", "Any Way You Want Me" i "Don't Be Cruel". Kilka dni później, piosenkarz wykonał na świeżym powietrzu koncert w

Memphis. W sierpniu sędzia w Jacksonville na Florydzie, nakazała Elvisowi poskromić swoje zachowanie. Przez cały następny koncert w dużej mierze stał na scenie w jednym miejscu, nie licząc poruszania małym palcem sugestywnie kpiąc z nakazu.

<https://www.youtube.com/watch?v=cYwDUonrGFQ>

W 1956 Presley rozpoczął karierę aktorską, grając w westernie "Kochaj mnie czule".

<https://www.youtube.com/watch?v=093GjYcDg-4>

W filmie zaśpiewał jedną ze swoich najsłynniejszych piosenek "Love Me Tender":

<https://www.youtube.com/watch?v=-9dtQzg7gDM>

W grudniu 1956 Presleyowi nadano nieformalny tytuł „króla rock and rolla”, który przylgnał do niego do końca jego kariery. W pierwszej połowie 1957 wydał trzy single "Too Much", "All Shook Up" i "Teddy Bear". Wszystkie dotarły do pierwszego miejsca na listach przebojów.

<https://www.youtube.com/watch?v=gj0Rz-uP4Mk>

24 marca 1958 zgłosił się do komisji poborowej i został powołany do armii. Presley ogłosił, że czekał na swój wojskowy epizod, mówiąc że nie chce być traktowany inaczej niż ktokolwiek inny. Na początku sierpnia u jego matki zdiagnozowano zapalenie wątroby i jej stan gwałtownie się pogorszył. Presley wypuszczony na przepustkę, żeby ją odwiedzić, przybył do Memphis 12 sierpnia. Dwa dni później Gladys zmarła z powodu niewydolności serca w wieku 46 lat. Presley był żałamany.

Po odbyciu służby Elvis trafił 1 października do 3. Dywizji Panczernej w Niemczech. Oddał swoje wynagrodzenie z armii na cele charytatywne, zakupił telewizory do bazy, i kupił dodatkowy zestaw mundurów dla każdego z jego rozmiarem. W Niemczech poznał 14-letnią Priscillę Beaulieu. Tuż przed Bożym Narodzeniem 1966 ponad siedem lat od pierwszego spotkania, Presley oświadczył się Priscilli. Pobrali się w dniu 1 maja 1967 roku. 1 lutego 1968 roku na świat przyszła córka Elvise, Lisa Marie Presley. Małżonkowie złożyli dokumenty rozwodowe 18 sierpnia 1973. Ostateczny wyrok zapadł 9 października.

<https://www.youtube.com/watch?v=u9sRJ-eOHnc>

Elvis był jednym z bardziej popularnych muzyków popowych w USA nawet w czasach wielkiej brytyjskiej inwazji, od kiedy to rynek muzyczny zdominował nowoczesny, europejski rock and roll, a potem rock. Z powodzeniem śpiewał muzykę country, rhythm and blues, pop, rock, a także gospel, za którą trzy razy otrzymał Grammy Awards. Łącznie był nominowany do tej nagrody aż 14 razy. Otrzymał też the Grammy Lifetime Achievement Award w 1971 roku.

Po ośmioletniej przerwie powrócił do występów na żywo w 1968. Pod koniec czerwca w Burbank nagrał koncert, który stacja NBC wyemitowała 3 grudnia 1968 roku pod nazwą "Elvis". Później znany jako *'68 Comeback Special*, program zawierał wykonane przez Elvise piosenki z udziałem publiczności. Występ zdobył 42% ogółu całkowitej widowni.

14 stycznia 1973 dał koncert charytatywny na Hawajach zatytułowany *Aloha from Hawaii*. Był to pierwszy w historii koncert transmitowany na cały świat przez satelitę. Zgromadził wtedy przed telewizorami ponad 1,5 miliarda widzów.

Elvis koncertował do końca swojego życia. Lata 1974-1977 to kolejne sukcesy. Ostatni koncert Elvis dał w Indianapolis 26 czerwca 1977.

Jego ostatnia płyta za życia *Elvis in Concert* została wydana 3 października 1977 roku razem z programem telewizyjnym zrealizowanym oraz wyemitowanym przez telewizję CBS pod tym samym tytułem.

Zmarł 16 sierpnia 1977 we własnej posiadłości w Memphis, na dzień przed planowanym rozpoczęciem swojej kolejnej trasy koncertowej. Oficjalnie podaną przyczyną było zatrzymanie akcji serca. Cierpiał na wiele dolegliwości, m.in. na chorobliwą nadwagę, na jaskrę, wysokie ciśnienie krwi, uszkodzenie wątroby i jelita grubego, spowodowane nadużywaniem narkotyków. W roku 2027, 50 lat po śmierci Elvisa zostanie ujawnione sprawozdanie z sekcji jego zwłok.

https://www.youtube.com/watch?v=_g9m7f8Yncc

Książka "Elvis: Co się stało?", napisana przez jego ochroniarzy w odwecie za zwolnienie ich przez jego ojca w lipcu 1976 (powodem były próby pobicia dealerów narkotykowych zaopatrujących Presleya i powstrzymania go od dalszego zażywania, m.in. demerolu - dane z wywiadu braci West, zawartego w filmie "This is Elvis" z 1981) została opublikowana 5 sierpnia 1977. Była to pierwsza książka, mówiąca o "prawdziwym rock'n'rollowym życiu Elvisa" i o zażywaniu przez niego narkotyków. To był wielki cios w stronę piosenkarza. Zniszczony książką, próbował powstrzymać jej wydanie oferując duże sumy pieniędzy wydawnictwu.

Następnego dnia, dziesiątki tysięcy ludzi zgromadziły się u bram Graceland, chcąc po raz ostatni zobaczyć ikonę kultury masowej w otwartej trumnie. Jeden z kuzynów Elvisa, Billy Mann, wziął 18 000 dolarów amerykańskich za dostarczenie zdjęcia martwego artysty. Zdjęcie pojawiło się na okładce numeru "National Enquirer". Numer ten stał się najbardziej kupowanym w historii tego magazynu. Wkrótce, także jego dziewczyna Ginger Alden próbowała dorobić się na jego śmierci. Zaoferowała, za 105 000 dolarów amerykańskich, artykuł o jej życiu i relacjach z piosenkarzem, temu samemu magazynowi, na którym pojawiło się zdjęcie martwego Presleya. Gazeta, która nie chciała mieć wytoczonej sprawy, nie wyraziła zgody na jej propozycję w związku z problemami prawnymi kobiety. Presley nie przekazał jej nic w swoim testamencie.

Po jego pogrzebie na cmentarzu Forest Hill miała miejsce próba kradzieży zwłok Elvisa i jego matki. Ciało jednak nie zdołano ukraść. W następnych dniach po przestępstwie zwłoki zostały ekshumowane i ponownie pogrzebane w tzw. Meditation Gardens w Graceland.

Od chwili śmierci, Elvis miał być wielokrotnie widywany. Wśród jego fanów wciąż żyje teoria spiskowa o tym, że upozorował on swoją śmierć.

W ciągu zaledwie kilku dni, piosenki Presleya podbiły listy przebojów w wielu krajach, m.in. w Stanach Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii. Śmierć Michaela Jacksona i Johna Lennona były porównywane do tego zdarzenia. Śmierć ikony pozostała popularnym tematem w prasie, telewizji i radiu przez najbliższe lata.

Po śmierci ojca Presleya w czerwcu 1979 kontrolę nad majątkiem przejęła była żona Elvisa - Priscilla Beaulieu Presley, a w 1982 Graceland zostało otwarte dla fanów i turystów. Co roku do posiadłości przybywa ponad 600 tysięcy odwiedzających. Graceland jest drugim najczęściej odwiedzanym budynkiem w Stanach Zjednoczonych. Więcej ludzi odwiedza tylko Biały Dom.

Magazyn Forbes określał Presleya do 2006 jako najwięcej zarabiającego nieżyjącego celebrytę z rocznym dochodem 45 milionów dolarów amerykańskich. Po śmierci Michaela Jacksona w 2009 roku został on zdegradowany do czwartej pozycji na tej liście. W 2010, ponownie powrócił do drugiej pozycji. Utrzymał ją także w roku 2011.

Według szacunków z połowy 2011, jest aż 15 tys. różnych rodzajów gadżetów związanych z Elvisem Presleyem.

Od samego początku swojej kariery Elvis miał szacunek do afroamerykańskich wykonawców i ich muzyki, mimo

segregacji rasowej i uprzedzeń do Afroamerykanów na południu Stanów Zjednoczonych. Gazeta redagowana i skierowana głównie do Afroamerykanów, *The Memphis World*, napisała o tym, jak Elvis - "fenomen rock'n'rolla" - "zniósł segregację rasową w Memphis", bawiąc się bez skrępowania w parku rozrywki w dzielnicy zamieszkaanej w większości przez ludzi rasy czarnej. Później temu incydentowi nadano nazwę "kolorowej nocy". Takie zachowania prezentowane przez Presleya zagwarantowały mu akceptację ze strony Afroamerykanów w pierwszych latach jego kariery. Z drugiej strony według Arnolda Shawa z magazynu *Billboard*: "wielu białych dorosłych ludzi nie tolerowało Presleya za to, że rozpowszechniał «rock'n'roll», który ma korzenie w społecznościach rasy czarnej i zwracał uwagę na ich kulturę".

Presley, "będąc białym i brzmiąc jak czarnoskóry, otworzył drzwi do kultury popularnej dla afroamerykanów". Wraz z pojawieniem się Presleya narodził się nowy rodzaj akceptacji rasowej. Czarnoskóry pionier rock'n'rolla Little Richard powiedział: "On był integratorem. Elvis był jak zbawienie. Nigdy nie puściliby muzyki czarnoskórych, gdyby nie on. On otworzył drzwi dla muzyki czarnoskórych". Al Green, czarnoskóry artysta, który był prekursorem innego gatunku - soulu, powiedział: "On rozkruszył lód dla nas wszystkich". Elvis Presley zwrócił także uwagę ludzi na świat muzyki. W wieku dwudziestu jeden lat, kiedy pojawił się w telewizyjnym show Sullivana, został jednym z najpopularniejszych ludzi na całej planecie.

W latach pięćdziesiątych było dużo odwołań do sex appealu i atrakcyjności fizycznej piosenkarza. "Był piękny, niezwykle urokliwy", powiedział krytyk muzyczny Mark Feeney. Reżyser Steve Binder, który nie był fanem muzyki Presleya aż do momentu zobaczenia jego występu w telewizji z 1968, wypowiedział się o Presleyu w następujący sposób: "Powieм to najprościej jak mogę. Czy jesteś kobietą, czy mężczyzną - to nie robi żadnej różnicy. On na pewno przyciągnąłby twój wzrok. Tak dobrze wyglądał, że jeśli nie wiedziałabyś, że jest gwiazdą, a wszedłby do twojego pokoju w twojej obecności - wiedziałabyś, że jesteś tam z kimś wyjątkowym".

Jego ruchy na koncertach, a także fizyczne piękno było odpowiedzialne za coraz częstsze spoglądanie na Presleya z erotycznego punktu widzenia. W jego nekrologu Lester Bangs określił go jako "faceta, który wprowadził seks do kultury masowej".

Obwołanie Elvise Presleya symbolem seksu, przyczyniło się do powstawania plotek o jego romansach z Hollywoodzkimi gwiazdami filmowymi. Kobiety, o których mówiono, że romansowały z Elvisem Presleyem to Natalie Wood (w latach pięćdziesiątych), Connie Stevens i Ann Margret (w latach sześćdziesiątych), Candice Bergen i Cybill Shepherd (w latach siedemdziesiątych). June Juanico, jedna z wcześniejszych dziewczyn Presleya, obwiniła Parkera za dobieranie mu partnerek z myślą o zarobku. Presley, jednakże, nie czuł się komfortowo, gdy plotkowano o jego romansach w sferach aktorskich Hollywood. Tym bardziej że większość romansów, o których mówiono, było nieprawdziwych.

"Przed Elvisem nie było niczego", powiedział członek jednej z największych grup muzycznych w historii, John Lennon.

Nazwisko, głos i image Presleya są bez zastanowienia rozpoznawane przez większość populacji ludzkiej dookoła globu. Według wielu ankiet i badań Presley jest największym człowiekiem w dziejach kultury popularnej. "Elvis Presley jest największym artystą XX wieku" - powiedział kompozytor Leonard Bernstein. "On rozpoczął nową falę i zmienił wszystko - muzykę, język, modę. Od tego zaczęła się ta cała rewolucja społeczno-kulturalna. Lata sześćdziesiąte powstały z tego." - powiedział Bob Dylan, wokalista będący jedną z głównych postaci kultury masowej od ponad czterech dekad. Dylan powiedział, że gdy pierwszy raz słyszał Presleya, było to jak "prawdziwa ucieczka z więzienia".

Legenda „króla rock-and-rolla” przetrwała jego śmierć. Miliony jego fanów w ogóle nie przyjęły tego faktu do wiadomości, wierząc, że uciekł on w prywatność i wie gdzie spokojne życie na marginesie wielkiego świata. Do dziś, choć coraz rzadziej, bulwarowe pisma przynoszą informacje o jego miejscach schronienia. Jego muzyka ciągle utrzymuje popularność. Doczekał się też wielu trybutowych artystów, którzy z mniejszym lub większym

powodzeniem naśladować jego muzykę i sceniczną osobowość. W filmie Bazza Luhrmanna "Elvis" (2022) Austin Butler i Tom Hanks stworzyli genialną parę artysty i menadżera.

<https://www.youtube.com/watch?v=wBDLRvjHVOY>